



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/ 341 /2019/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

27/2020. (I. 30.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a panaszos¹ meghatalmazott képviselője 2019. augusztus 22-én postai úton előterjesztett panaszát a 2020. január 30-án megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

átteszi

az intézkedést foganatosító szerv – * Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedés nem történt.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos meghatalmazott képviselője 2019. augusztus 22-én terjesztett elő panaszt a panaszossal szemben 2019. július 25-én foganatosított rendőri intézkedésekkel szemben

I.

1) A panaszos 59 éves hajléktalan férfi, aki ellen a * Rendőrkapitányság a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabálysértési törvény) 178/B. §-a szerinti életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértés miatt indított *.Szabs. szám alatt szabálysértési eljárást 2019. július 23-án.

A panaszos előállítására 2019. július 23-án 23 óra 05 perckor került sor az Rtv. 33.§ (3) bekezdés f) pontja alapján. A panaszos szabálysértési meghallgatására 2019. július 24-én hajlani 2 óra 27 perckor került sor.

^{1 1 1} Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Az előkészítő eljárást lefolytató rendőri szerv a panaszos bíróság elé állításáról, ennek érdekében pedig őrizetbe vételéről döntött.

A szabálysértési őrizet végrehajtására a Központi Fogdán került sor.

A rendőrség által 2019. július 24-én kiállított fogdabefogadási rendelvény tartalma szerint a fogvatartott panaszos vonatkozásában semmilyen tiltó rendelkezést nem tartottak indokoltnak. Az okiratban a panaszos magatartására külön megjegyzés nem található.

A panaszos szabálysértési tárgyalására az őrizetbe vétel időtartama alatt, 2019. július 25-én 12 órakor került sor. A tárgyaláson a panaszos személyesen nem lehetett jelen, mivel a Bíróság a Szabálysértési törvény 178/B. § (16) bekezdése alapján elrendelte jelenlétének telekommunikációs eszköz útján való biztosítását. A telekommunikációs kapcsolat videokapcsolat útján volt biztosított egy szomszédos helyiségben. A helyiségben a rendőrség három képviselője volt jelen. Egy fő a kísérést, két fő pedig a telekommunikációs eszköz kezelését végezte. A bíróság a végzésben engedélyezte, hogy a tárgyaló mellett található elkülönített helyiségben a panaszossal egyik képviselője is jelen legyen.

A tárgyaláson a bíróság érdemi határozatot hozott. A panaszossal szemben az elkülönített meghallgató helyiségbe való kíséréskor, valamint a tárgyalás teljes időtartama alatt, megszakítás nélkül bilincset alkalmazott a rendőrség. A bilincs eltávolítására a szabaduláskor, 14 óra 45 perc körül került sor.

A jogi képviselő ehelyütt olyan szabálysértési eljárással kapcsolatos sérelmeket fogalmaz meg az ügyvédi megbízás létrejöttével kapcsolatban, amelyek nem tartoznak a Testület hatáskörébe, ezért ezek ismertetésétől a Testület eltekint.

A bilincs alkalmazásával kapcsolatban a jogi képviselő rögzítette, hogy a panaszos tárgyalóba való kísérésekor és a tárgyalás teljes időtartama alatt, egészen a szabadításig kézi bilincset alkalmaztak vele szemben. A bilincs alkalmazására a kezek előre bilincselésével került sor. A bilincs alkalmazását a rendőrség nem indokolta.

A panaszos álláspontja szerint semmi olyan magatartást nem tanúsított, amelyet a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) vagy a rendőrség szolgálati szabályzatáról 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) a bilincs alkalmazásának feltételeként szabályoz. A panaszos nem tett kísérletet önmaga károsítására, nem támadott meg senkit, szökést nem kísérelt meg. Az ellenszegülésnek sem aktív, sem passzív formáját nem valósította meg.

II.

A Testület a panasz alapos kivizsgálása, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az illetékes rendőri szervtől, valamint kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumok és a konkrét kérdésekkel kapcsolatos rendőrségi álláspont megküldését. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) M. Z. r. főhadnagy parancsnoki kivizsgálásában az alábbiakat állapította meg a panasszal kapcsolatban.

A Rendőrkapitányság állományába tartozó K. P. r. zászlós és G. A. r. zászlós intézkedés alá vonták a panaszost a N. tér 1. szám alatt található kórház előtti parkban. A panaszos ekkor egy padra terített kartonpapíron aludt. Ezt tapasztalva a panaszost intézkedés alá vonták, majd körözési, valamint szabálysértési nyilvántartásban a TIK-en keresztül ellenőrizték. A

szabálysértési nyilvántartásból megállapításra került, hogy a panaszost már korábban (9 napon belül) három alkalommal figyelmeztették a Szabálysértési Törvény 178/B §-ba ütköző életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése miatt. A központi fogdán G. J. c. r. őrnagy intézkedett a panaszos őrizetbe vételéről.

A panaszos szabálysértési tárgyalását a * Bíróság 2019. július 25-én 12 órára tűzte ki, a Gy. utcai objektum távmeghallgató helyiségében, telekommunikációs videókapcsolat útján.

A panaszos tárgyalásra történő kísérését K. B. r. főtörzsőrmester hajtotta végre, a * számú átkísérési utasítás alapján. Az átkísérési utasításban megfogalmazottak szerint az átkísérés módja „rendes” kíséréssel történt, a kényszerítő eszközök alkalmazásának vonatkozásában meghatározásra került, hogy a panaszossal szemben a kísérésére vezetőszíj és bilincs használatával kerüljön sor.

A kivizsgálás során a r. főhadnagy meghallgatta, valamint kiegészítő jelentés megírására utasította az előállítást foganatosító K. P. r. zászlós, aki jelentésében leírta, hogy a panaszos a rendőri intézkedésnek passzívan ellenállt, több alkalommal is közölte, hogy „menjenek a p*csába, ez a legfontosabb?”. A panaszos továbbá csak többszöri felszólításnak volt hajlandó engedelmessé válni, illetve a rendőri felszólítás ellenére sem volt hajlandó a nála lévő táskából kipakolni. A panaszos a rendőri intézkedést azzal próbálta nehezíteni, hogy csak a többszöri rendőri felszólításnak volt hajlandó engedelmessé válni.

K. B. r. főtörzsőrmester alkalmazott kényszerítő eszközt a panaszossal szemben átkísérése közben. Jelentésében rögzíti, hogy a panaszos közvetlenül a tárgyalás előtt is agresszív, arrogáns magatartást tanúsított, obszcén szavakat használt, emelet hangnemben az intézkedést sérelmezte. A rendőr leírta továbbá, hogy az átkísérést egyedül hajtotta végre, az átkísérési utasításban foglaltaknak megfelelően, a távmeghallgató helyiségbe. A panaszos a fogdahelyiségből történő kiadást követően arrogánsan viselkedett, agresszív volt, obszcén szavakat használt, megemelt hangnemben a rendőri intézkedést sérelmezte. A panaszos a jelenlévő jogi képviselők láttán váltott csak nyugodtabb hangnemre, azonban, amikor nem volt a közelében jogi képviselő ismételten arrogáns magatartást tanúsított.

A bírósági tárgyalás során a jelenlévő jogi képviselő sérelmezte, hogy a panaszoson a tárgyalás ideje alatt bilincs van, melyet jelzett a tárgyalást vezető bírónő részére. Ekkor a r. főtörzsőrmester közölte a bírónővel, hogy erre azért van szükség, mert a panaszos agresszív és arrogáns magatartást tanúsított korábban. A tárgyalást vezető bírónő ekkor úgy határozott, hogy a panaszoson rajta kell hagyni a bilincset.

A parancsnok rögzíti, hogy az Rtv. 48.§ b) pontjában meghatározottak szerint került végrehajtásra az intézkedés, amely szerint „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt, vagy korlátozott személy támadásának megakadályozására”. Továbbá az intézkedés megfelelt a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés f) és g) pontjában megfogalmazottaknak is. Az intézkedő rendőr továbbá az átkísérési utasításban a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó utasítást maradéktalanul végrehajtotta.

A bilincs alkalmazását a panaszos agresszív, arrogáns magatartása indokolta, támadásától – a viselkedéséből kiindulva – tartani lehetett. A tárgyalásra történő kísérést egy fő rendőr hajtotta végre, így a bilincs alkalmazása különösen indokolt volt. A bilincselés célja egy esetlegesen rendőr ellen intézett támadás megakadályozása volt.

2) A rendőrség csatolta az átkísérési utasítást, melyben valóban rögzítésre került, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása szükséges, előre helyzetben vezetősíjjal bilincs alkalmazását rendelték el.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát az alábbiak szerint.

1) Mivel a panaszos meghatalmazott képviselője nem kifogásolta a panaszossal szembeni intézkedés jogalapját, továbbá a jogi képviselő olyan sérelmet is megjelölt beadványában, amelyre a Testület nem rendelkezik hatáskörrel – melyről a Testület tájékoztatta a jogi képviselőt –, ezért a Testület csupán a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés jogszerűségének vizsgálatát végezhette el.

A bilincs alkalmazásával kapcsolatban a jogi képviselő rögzítette, hogy a panaszos tárgyalóba való kísérésekor és a tárgyalás teljes időtartama alatt, egészen a szabadításig kézi bilincset alkalmaztak vele szemben. A bilincs alkalmazására a kezek előre bilincselésével került sor. A bilincs alkalmazását a rendőrség nem indokolta.

A panaszos álláspontja szerint semmi olyan magatartást nem tanúsított, amelyet az Rtv vagy a Szolgálati Szabályzat a bilincs alkalmazásának feltételeként szabályoz. A panaszos nem tett kísérletet önmaga károsítására, nem támadott meg senkit, szökést nem kísérelt meg. Az ellenszegülésnek sem aktív, sem passzív formáját nem valósította meg.

A rendőrségi tájékoztatás szerint a panaszos tárgyalásra történő kísérését K. B. r. főtörzsőrmester hajtotta végre, a * számú átkísérési utasítás alapján. Az átkísérési utasításban megfogalmazottak szerint az átkísérés módja „rendes” kíséréssel történt, a kényszerítő eszközök alkalmazásának vonatkozásában meghatározásra került, hogy a panaszossal szemben a kísérésére vezetősíj és bilincs használatával kerüljön sor.

K. B. r főtörzsőrmester alkalmazott kényszerítő eszközt a panaszossal szemben átkísérése közben. Jelentésében rögzíti, hogy a panaszos közvetlenül a tárgyalás előtt is agresszív, arrogáns magatartást tanúsított, obszcén szavakat használt, emelet hangnemben az intézkedést sérelmezte. A rendőr leírta továbbá, hogy az átkísérést egyedül hajtotta végre, az átkísérési utasításban foglaltaknak megfelelően, a távmeghallgató helyiségbe. A panaszos a fogdahelyiségből történő kiadást követően arrogánsan viselkedett, agresszív volt, obszcén szavakat használt, megemelt hangnemben a rendőri intézkedést sérelmezte. A panaszos a jelenlévő jogi képviselők láttán váltott csak nyugodtabb hangnemre, azonban, amikor nem volt a közelében jogi képviselő ismételt arrogáns magatartást tanúsított.

A bírósági tárgyalás során a jelenlévő jogi képviselő sérelmezte, hogy a panaszoson a tárgyalás ideje alatt bilincs van, melyet jelzett a tárgyalást vezető bírónő részére. Ekkor a r. főtörzsőrmester közölte a bírónővel, hogy erre azért van szükség, mert a panaszos agresszív és arrogáns magatartást tanúsított korábban. A tárgyalást vezető bírónő ekkor úgy határozott, hogy a panaszoson rajta kell hagyni a bilincset.

A parancsnok rögzíti, hogy az Rtv. 48.§ b) pontjában meghatározottak szerint került végrehajtásra az intézkedés, amely szerint „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt, vagy korlátozott személy támadásának megakadályozására”.

Továbbá az intézkedés megfelelt a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés f) és g) pontjában megfogalmazottaknak is. Az intézkedő rendőr továbbá az átkísérési utasításban a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó utasítást maradéktalanul végrehajtotta.

Az Rtv. 15. §-a alapján a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, így több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár (ún. arányosság elve). Ennek megfelelően az Rtv. 16. §-a alapján rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A 48. § b) pontja szerint, a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy támadásának megakadályozására.

A Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (4) bekezdése szerint a rendőri intézkedés során úgy kell eljárni, hogy a rendőr megelőzze megtámadását, lefegyverzését, továbbá akadályozza meg, hogy a figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés f) és g) pontja szerint, a bilincs alkalmazása kizárólag az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben, a kényszerítő eszköz alkalmazásának az Rtv.-ben és az e rendeletben meghatározott követelményei teljesülése esetén, különösen azzal szemben lehet indokolt, akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, illetve - az őrzés idejére - akit az előállító egységen vagy a fogságán kívül őriznek, vagy akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

A Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (1) bekezdésének megfelelően az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan (ún. fokozatosság elve).

A Kúria a Kfv.III.37.713/2015/5. ügyszámon hozott ítéletében a bilincs alkalmazása kapcsán kifejtette: „[...] mind a bírósági joggyakorlat (Kfv.III.37.025/2015/3., illetve Kfv.III.37.572/2015/5.), mind a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata (különösen a 20972/92. számú Raninen-ügy) szerint a bilincs használatának elrendelése kérdésében kétségtelenül az azt alkalmazni kívánó hatóság tagja széles mérlegelési jogkörében dönt, azonban a használat jogszerűsége kérdésében annak vizsgálatát írja elő, hogy az adott egyedi esetben fennálló körülmények mennyiben támasztják alá az intézkedést. Ennek kapcsán azt kell előtérbe helyezni, hogy van-e indok annak a feltételezésére, hogy a kényszerintézkedéssel, bilincseléssel érintett személy ellenáll, megszökik, sérülést, vagy kárt okoz, bizonyítékokat tüntet el. Ebben a körben nem elegendő csupán arra hivatkozni, hogy az adott személy szabadlábon történő védekezése esetére fennállna a szökésének veszélye, illetve arra, hogy azt bírósági határozat állapította meg, hanem azt kell indokolni, hogy az adott esetben a bilincs használatát milyen speciális és egyedi körülmények alapozhatják meg. [...] A bilincshasználat jogszerűségének vizsgálata az ügy egyedi körülményein kell, hogy alapuljon, értékelni kell, hogy a bilincs használatával érintett személyre, valamint az eljárási cselekményre tekintettel milyen speciális indoka van a fél bilincsből tartásának” [34,35,41]. A Kúria a Kfv.III.38.129/2016/4. ügyszámon hozott ítéletében az Rtv. 48. §-ának c) pontja kapcsán fejtette

ki a következőket: „A szökés megakadályozásához hozzá tartozna olyan magatartás, amelyet csak a bilincs alkalmazásával lehet megakadályozni [...]. A szökésnek csak elképzelhető távoli lehetősége a Kúria álláspontja szerint önmagában nem elegendő a felperes megbilincselésére és egyben nem szolgálhatja a szökés megelőzését sem olyan magatartás hiányában, mely akár közvetetten is szökésre utalna. [...] [A] bilincshasználat bármilyen kényszerítő körülmény, biztonsági kockázat nélküli, preventív használata egyértelműen ellentétes lenne az Emberi Jogok Európai Bíróságának irányadó gyakorlatával is [Raninen v. Finland, no. 20972/92., §56, Öcalan v. Turkey [GC], no. 46221/99, §182, Svinarenko And Slyadnev v. Russia, nos. 32541/08 and 43441/08, §117].” [14,15]. A Kúria a Kfv.VI.37.439/2016/6. ügyszámom hozott ítéletében hangsúlyozza, hogy „a bilincselés, mint kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerűségének megítélése során a teljes folyamatot értékelni kell, egészen a bilincselés befejezéséig, illetve annak elmaradása esetleges következményeiig”. „Így figyelembe kell venni, hogy miért, milyen bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt indult a büntető eljárás, milyen biztonsági kockázatok merülnek fel az elfogással kapcsolatban, az érintett személy (személyek) veszélyesnek minősülnek-e, várható-e a rendőrökkel szemben ellenszegülés, támadás, illetve fennáll-e a szökés lehetősége. Az akció megszervezése során az illetékes rendőri vezetőnek ezeket a szempontokat értékelnie szükséges, a kényszerítő eszközöket ezek figyelembe vételével kell alkalmazni. Az intézkedés alá vont személy magatartása, ellenszegülésének mértéke mellett további fontos szempont az elfogásban résztvevő rendőrök és a környezetben lakó, tartózkodó civilek védelme is.” [22]. „A bilincs alkalmazása jogszerűségének megítélése során az ahhoz vezető folyamat egészét kell értékelni, figyelembe véve az intézkedés alá vont személy veszélyességét, a biztonsági kockázatot és a közelben lakó, tartózkodó civilek, valamint a rendőrök védelmét is.” [28]. A Kúria korábbi (Kfv.III.37.259/2012/6. ügyszám) ítéletében jogszerűnek ítélte, amikor – miután a rendőri felszólításnak – ”[f]elszólítást követően a rendőrök felperessel szemben kényszerintézkedést alkalmaztak, karjait megfogták, a szolgálati személygépkocsinhoz kísérték, ruházatát átvizsgálták és mivel nem akart az autóba beülni, karjait megfeszítette, a rendőrök a felperes karját hátracsavarva megbilincseltek”.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatából kiemelendő a Rainen v. Finland [no. 20972/92.] ügy, amelyben a Bíróság az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikke tekintetében kimondta, hogy a bilincselés alkalmazása során jelentősége van annak is például, hogy volt-e indok annak feltételezésére, hogy az érintett személy ellenáll, megszökik, sérülést vagy kárt okoz, illetve bizonyítékokat tüntet el. [56].

A Testület rögzíti, hogy a tárgyaláson történő bilincs alkalmazás jogszerűségének felülvizsgálata nem tartozik a hatáskörébe, annak eldöntésére ugyanis a bírónő által került sor, ő rendelkezett aszerint, hogy a panaszoson maradjon rajta a bilincs a tárgyalás idejére. Így a Testület az átkísérés idejére történő bilincskalkalmazást vonta vizsgálata körébe.

Ahogy az valamennyi fent idézett döntésből egyértelműen kiderült, minden esetben szükséges, hogy legyenek olyan egyedi körülménynek, amelyek ténylegesen felvetik annak kockázatát, reális és jelenvaló veszélyét, hogy az intézkedés alá vont személy önkárosító, esetleg támadó magatartást fog tanúsítani, vagy szökést fog megkísérelni.

A rendőri tájékoztatásból kiderül, hogy a panaszos a korábbi intézkedés során is ellenállást tanúsított az intézkedéssel szemben, továbbá az átkísérés megkezdésekor is agresszív és arrogáns módon viselkedett. Az intézkedő rendőr megítélése szerint okkal tarthatott a panaszos támadásától, erre tekintettel a Testület elfogadta a rendőrség hivatkozását, mely szerint az Rtv. 48.§ b) pontja szerint került sor a panaszossal szemben bilincs alkalmazására.

A Testület álláspontja szerint a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga nem sérült a bilincs alkalmazása által, mivel a kényszerítő eszköz alkalmazása megfelelt a jogszabályi

feltételeknek, megfelelő jogalap birtokában fogatosította az intézkedést az átkísérést végző rendőr.

IV.

A Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga nem sérült a bilincs alkalmazása által, mivel a kényszerítő eszköz alkalmazása megfelelt a jogszabályi feltételeknek, megfelelő jogalap birtokában fogatosította az intézkedést az átkísérést végző rendőr.

A fentiek alapján a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést fogatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2020. január 30.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Wildner Domonkos
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Független Rendészeti Párttestület